

странство, а това е било свързано съ голѣми загуби за предприятието.

И тази именно причина е накарала управляющитѣ тогава да поставятъ основитѣ на първата българска занаятчийска работилница за металообработване, което е станало съ Височайши указъ отъ 9 юлий 1883 година, като въ с. Княжево е била учредена така наречената „Учебна занаятчийница“, която да се грижи за усъвършенствуване занаята по дърводѣлство и желѣзарство.

Отъ 1883 г. до днесъ тази „Учебна занаятчийница“ е претърпѣла редица промѣни и сега, следъ повече отъ петдесетгодишенъ животъ, известна подъ името „Държавно сръдно механо-електро-техническо училище“ въ София, е дала първия квалифициранъ технически персоналъ за нуждитѣ на металния браншъ и тѣзи на армията. Отъ друга страна, това училище е послужило като основа за създаденитѣ въ последствие подобни технически училища въ страната, които сж създали и създаватъ много способни техници и които съ право можемъ да наречемъ пионери на металната индустрия въ страната. На тѣхъ се дължи до голѣма степенъ обстоятелството, че днесъ можемъ да говоримъ вече за метална индустрия въ България.

Днесъ металната индустрия въ страната, споредъ сведенията на Главната дирекция на статистиката за 1934 година, брои 122 поголѣми металообработващи заведения, въ които сж заети 507 души ръководенъ персоналъ и 3,718 души, заети въ производството, работници. Ръководниятъ персоналъ е получилъ за годината 20,102,000 лв. възнаграждение, или сръдно на глава годишно 39,647 лв., а работнитѣ сж получили едно възнаграждение отъ 62,815,000 лв., или сръдно на глава се пада годишно по 16,894 лв. Презъ въпросната година металната индустрия е употрѣбила сурови мѣстни материали и полуфабрикати на стойностъ за 24,288,000 лв., а чуждестранни такива за 177,549,000 лв. Това говори, че металната ни индустрия по отношение доставянето на суровитѣ материали е почти въ пълна зависимостъ отъ чужбина. Употрѣбено е мѣстно гориво за 6,092,800 лева, а чуждестранно за 6,759,000 лева; употрѣбена е електрическа енергия за 7,779,000 лв.

Производството на металната ни индустрия се изразява въ най-разнообразни форми, като напр.: У насъ има фабрики, които произвеждатъ машини, като стругове, бормашини, шепингмашини, рендосвачки, разни видове преси (фрикционни, шпинделъ и курбелови),

ножици за ламарина, абкантмашини, зикмашини, рундмашини и пр.; нѣкои отъ фабричитѣ фабрикуватъ земедѣлски машини като: локомотили, батози, плугове, култиватори, грапи, валяци, вѣялки, кукурузороначки, сламорѣзачки, преси и роначки за грозде, филтри и помпи за сжщото и пр.; други фабрики произвеждатъ машини за обработване на текстилни материали като: даращи, чепкала, магани, тепавици, станове, сновачки и пр.; не липсватъ и фабрики, които се занимаватъ съ производство на дърводѣлски машини като: гатери, бичкии, рендосвачки, фрезмашини, банцигмашини, бормашини, стругове и пр.; други индустриални заведения се занимаватъ съ фабрикация и монтажи на: всички видове желѣзни покривни конструкции, парни отопления, резервоари, мачти за високо напрежение, вентилатори, малки електромотори, водни двигатели и пр.; има фабрики, които произвеждатъ комплектни инсталации като: мелнични инсталации, маслобойни инсталации, кланични инсталации, хладилни инсталации, вакумни инсталации и пр.; една голѣма частъ отъ нашитѣ метални фабрики се занимаватъ съ масово производство на желѣзарски артикули като: производство на бетонно, плоско и квадратно желѣзо; валцуване на бакърени листи и прѣти; валцуване на месингови и бронзови прѣти; разни телени издѣлгия — желѣзна тель, поцинкована тель, бакърена тель, бронзова тель, бодлива тель, телени мрежи, пружини за кровати, пружини за мебели, всички видове гвоздеи, медни вѣжета за високо напрежение; желѣзни и поцинковани водопроводни трѣби, оловнокалайдисани трѣби; чугунени трѣби за водопроводи и канализация, както и всичкитѣ имъ арматури: вентили, сифони, резервуарчета, мивки, клѣкала; всички видове болтове, нитове и гайки; лопати; връшници; подкови — конски, волски и мулешки; ости за коли и файтони; кирки и мотики; брави, панти и обковки за врати и прозорци; бергманови трѣби; кофи; кровати; каси; детски колички; варели; желѣзенъ амбалажъ; печки; лагери за вагонетки; алуминиеви и емайлирани сждове и пр.

Тукъ му е мѣстото да споменемъ за работилницитѣ на Главната дирекция на желѣзницитѣ и пристанищата, които произвеждатъ вагони, поправятъ локомотивитѣ, малкитѣ плавателни сждове, и които по уредба заематъ вече едно отъ първитѣ мѣста въ числото на заведенията, които се занимаватъ съ металообработване. Въ това число влизатъ и общинскитѣ работилници, особено тази при Дирекцията на трамваитѣ, която